

ҚАЗАҚСТАН ТӘУЕЛСІЗДІГІНЕ

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев

«Дарындылар додасы»

«Көкпар тарту»

Химия тұрмыста	<u>10</u>	<u>20</u>	<u>30</u>	<u>40</u>	<u>50</u>
Химия және тарих	<u>10</u>	<u>20</u>	<u>30</u>	<u>40</u>	<u>50</u>
Пайдалы қазбалар	<u>10</u>	<u>20</u>	<u>30</u>	<u>40</u>	<u>50</u>
Туған өлке	<u>10</u>	<u>20</u>	<u>30</u>	<u>40</u>	<u>50</u>

- 10 ұпай

- Аяғы жоқ, қолы жоқ,

Бірақ тыныш тұрмайды.

Сақтамасаң – қорын тек,

Барша тірлік құрайды.

cy

20 ұпай

Қыздарға арналған сәндік үшін
шашбауға тағатын әшекейлі
алтын немесе күмістен жасалған
бұйым?

Шолпы

30 ұпай

Адам организмінде қай элементтің
жетіспеуі тіс кариесіне әкеліп
соғады?

Фтор

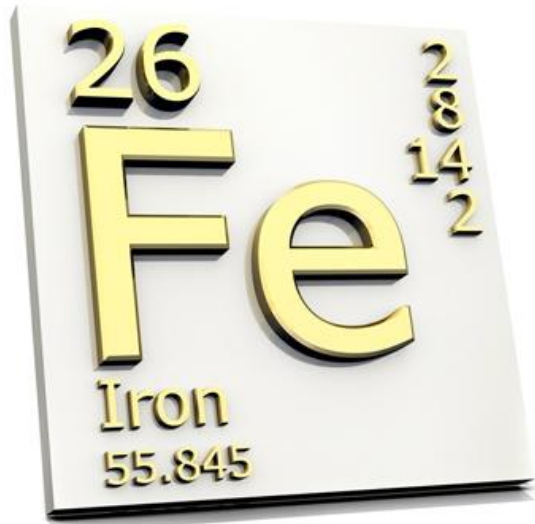

40 ұпай

Абайдан жұмбақ :
Қара жер адамзатқа болған
мекен,
Қазына іші толған әр түрлі
кен.

Ішінде жүз мың түрлі асылы
бар,
Солардың ең артығы немене
екен?

Temp

50 ұпай

Үй тұрмысында натрийдің
қышқыл тұзы (ас содасы)
қолданылады, сол тұздың
формуласы

NaHCO_3

10 ұпай

Қазақтың Ибн-Синасы

Өтеубойдақ

Тілеуқабылұлы

сырқаттарға сусынды

қандай металдан

жасалған ыдыста

ішкізіп емдеген?

Κυμικ Ag

20 ұпай

**Тайқазан 7
металдан
күйылған. Ол
қандай
металдар?**

Темір, мырыш,
қалайы, қорғасын,
мыс, күміс, алтын

30 ұпай

Қазақ халқының химия
саласындағы алғашқы
академиктерінің бірі?

Әбікен Бектұрұлы
Бектұров — ҚазССР ҒА
академигі, 1946 ж.
ҚазССР ҒА химия
ғылымдары
институтының тұңғыш
директоры болып
сайланды

40 ұпай.

«Өз елінің қара тасын
мақтан ете алмаған,
өзге жердің алтынын да
мақтан етіп жарытпақ
емес»

нақыл сөздерінің авторы

Геолог-ғалым, минерология
ғылымдарының докторы,
профессор, академик
Қаныш Имантайұлы
Сәтбаев.

Алатаудың бір шыңы мен
мұздағы, Қаратаудағы
ванадий кенінің рудасынан
табылған бір минерал
(сәтбаевит) оның атымен
аталады.

50 ұпай.

Тұңғыш қазақ тілінде «Жалпы
ХИМИЯ» оқулығын жазған
ғалым?

Батырбек Ахметұлы Бірімжанов

1962 жылы ЖОО- дардағы
студенттерге арнап
жалпы химиядан бірінші
оқулықты жазды

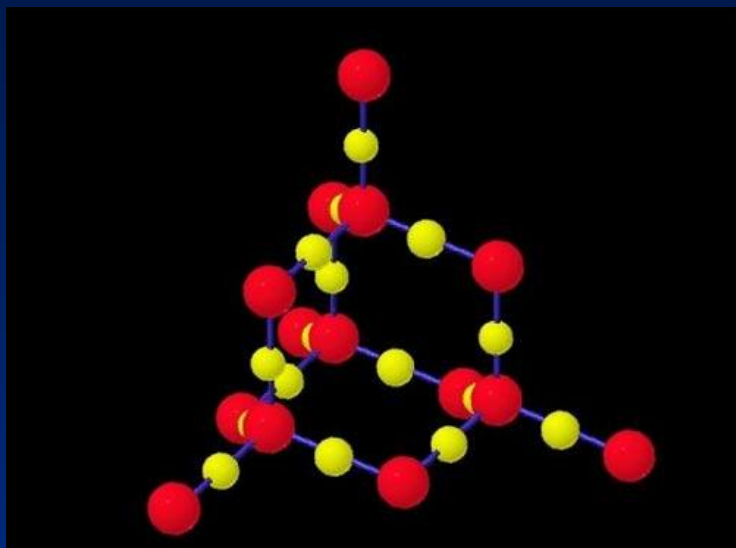

10 ұпай.

- Аяғыңның астында жататын зат,
зат,
- Тауға айналып, тас болып қататын зат

Кремний оксиді SiO_2 (кремнезем - кум)

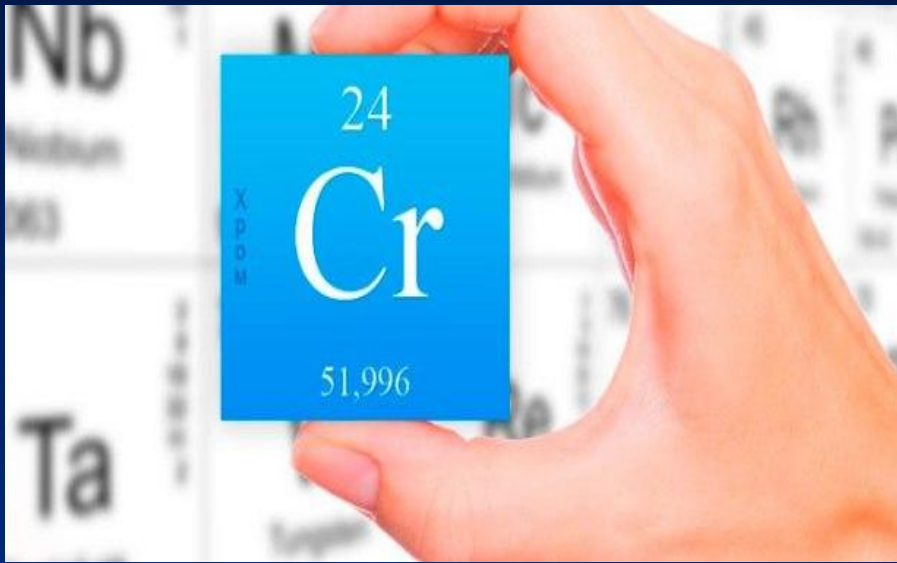
20 ұпай

Сұрғылт түсті кәдімгі металмын,
Механикалық әсерге берілмейтін
қаталмын,

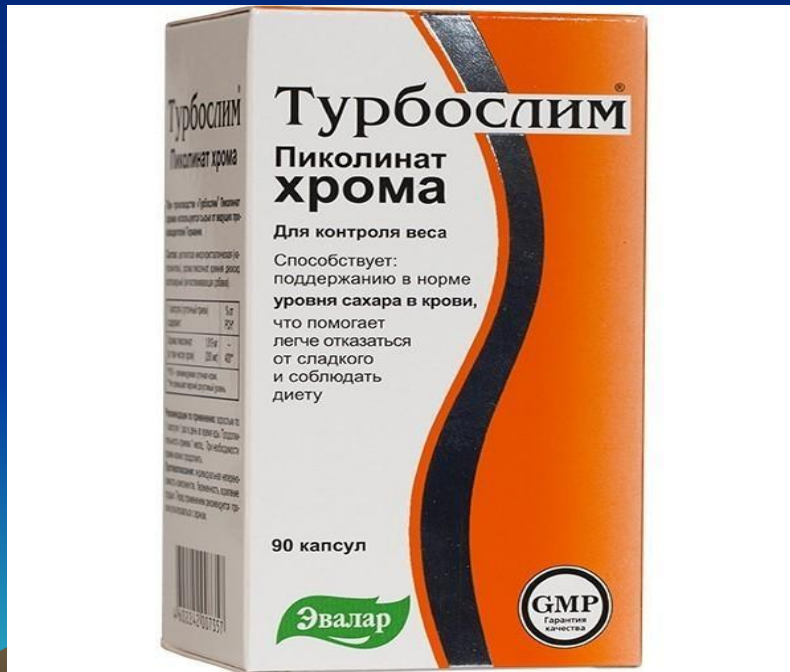
Негізгі пәтерім 24-ші, 6-шы көшеде
болса да,

Кендерім Мұғалжарда, тауда жатамын.

Хром

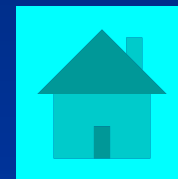

30 ұпай.

- Менделеев ауылының 6-шы көшесінде тұрағым,
- Әр түнде адамдармен жүздесіп тұрамын.
- Мені балқыта алмай қиналды көбісі,
- Қазақстанда әлемде, кенім жөнінен біріншісі.

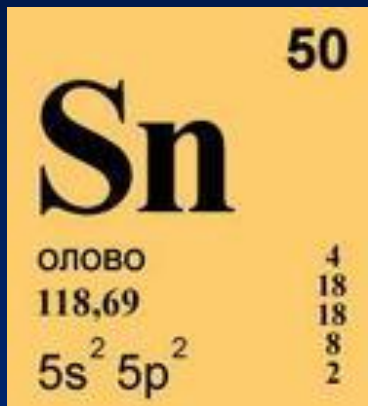

Вольфрам W

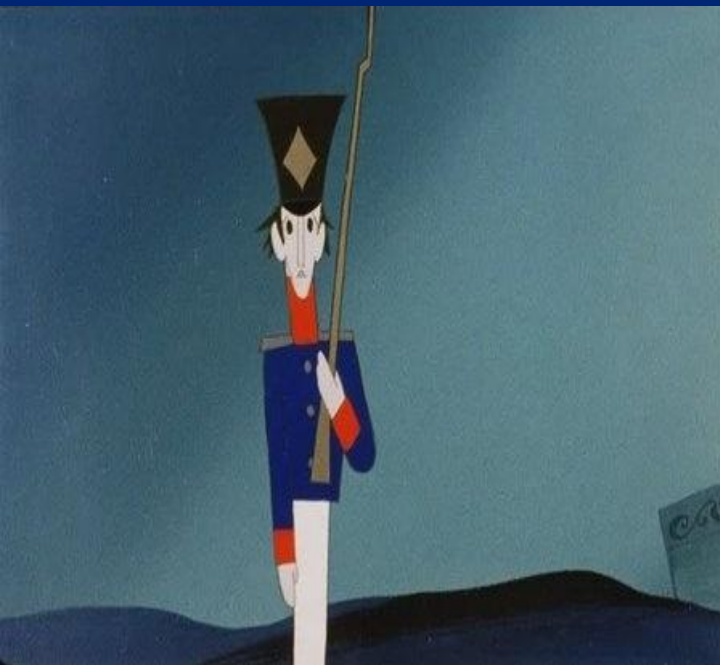

40 ұпай

Мені электротехникада дәнекер ғып
қолданады,
III орын алғандар күймамды қанағат
тұтады.
Консерв қалбырларын жасауға
қатысамын,
Қөңіл-күйім II және IV арасында
ауысады

Қалайы

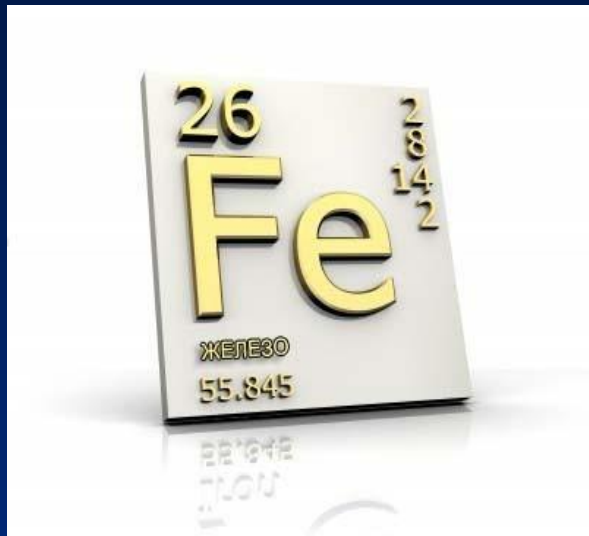

50 ұпай

Бұл элементтің Соколов-
Сарыбай кен орнында бар
екенін 1918 жылы ұшқыш М.
Сургутанов ашты .

Темір

Қазақстанда алынатын
металдардың 90% үлес
салмағын темір
қорытпалары құрайды

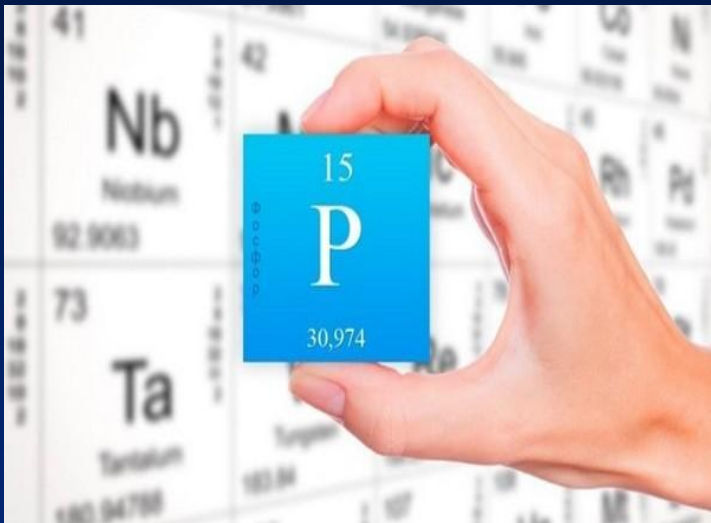
10 ұпай

“Қазақстан бұл элементтің қоры бойынша дүние жүзінде төртінші орын алады. Қиыншылықтарға қарамастан бұл сала өзінің потенциалын сақтап қалды.”.

Н.Ә.Назарбаев.

Қандай элемент туралы айтылған?

Фосфор

20 ұпай

**Қаратау тауында және
Оңтүстік Қазақстанда
фосфориттің қандай ірі
кен орындары бар?**

Шолақтау, Ақсай, Жаңатас Бұл кен орындары сапасы және қуаттылығы жөнінен бірінші орында

30 балл

**1968 жылы Жамбыл
облысында қандай алтын
кен орны кездейсоқ
ашылды?**

Ақбақай кен орнын 1968 жылы геолог Д. Дүйсенбеков ашқан. Кен орнының үлесіне Қазақстанда барланған алтын қорының 9%-ы сәйкес келеді.

40 ұпай

Бұл кен орны Мойынқұм және Талас аудандарының жерінде орналасқан. 2003 жылғы тамыз айынан бастап жұмыс істей бастады. Кен орны қалай аталады және ол жерде не өндіріледі?

Амангелді газ

50 ұпай.

8 А топ элементінің судағы ерітіндісінің емдік қасиетіне байланысты шипалы жер.

Меркі санаторийі

Қолданылған әдебиет:

- <http://www.proza.ru/2011/05/25/441>
- www.videomax.ru
- www.stihi.ru
- www.proza.ru
- nataandkiki.beon.ru
- www.photosight.ru

